

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

**СЕКЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

Демидова Юлія
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Маріупольський державний університет

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасний світ характеризується швидкими темпами розвитку, які супроводжуються зростанням ризиків та загроз. Ці зміни мають значний вплив на психічний стан дітей, зокрема на їхнє емоційне здоров'я.

Наукові дослідження (П. Анохін, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, Н. Симонов, В.Віллунас, Д. Раппорт) показали, що наявність батька під час народження дитини та тілесний контакт з матір'ю є важливими факторами для емоційного здоров'я дитини. Цей контакт сприяє розвитку емоційної прихильності між дитиною та батьками, а також формує основу для здорової емоційної регуляції. Розуміння цих емоційних процесів дозволяє психологам і педагогам розробляти ефективні програми для підтримки емоційного здоров'я дітей дошкільного віку.

Емоції є суб'єктивним відображенням дійсності. Вони впливають на те, як дитина сприймає світ, інтерпретує його події та реагує на них. Емоційний розвиток дитини тісно пов'язаний з її інтелектуальним і соціальним розвитком.

Дошкільний вік є особливо важливим періодом для розвитку емоцій. У цей час дитина вчиться розпізнавати і називати свої емоції, розуміти емоції інших людей, контролювати свої. У дошкільному віці емоційна сфера дитини розвивається дуже активно. Діти починають розуміти складні емоції, такі як сором, власна гідність, справедливість, гумор. Вони також вчаться співпереживати іншим людям. Емоційні переживання дітей стають більш вербалізованими, тобто вони починають виражати свої емоції словами. У дітей також з'являються симпатії та антипатії до інших людей. Вони потребують уваги, розуміння, підтримки та любові з боку дорослих.

У психології емоції традиційно класифікують на позитивні та негативні. Позитивні емоції, такі як радість, задоволення, інтерес, мотивують людину до діяльності та сприяють її розвитку. Негативні емоції, такі як гнів, сором, страх, страждання, презирство, попереджають людину про небезпеку та допомагають їй уникнути її. Обидва типи емоцій є важливими для адаптації людини до навколишнього середовища [2].

У психології існує кілька класифікацій емоцій. Однією з них є класифікація К.Є. Ізарда, який виділяє десять базових емоцій. Ці емоції є універсальними, тобто вони проявляються у всіх людей, незалежно від їхньої культури та особистості.

Базові емоції К.Є. Ізарда:

- інтерес – позитивна емоція, яка пов'язана з увагою та пізнавальними процесами. Інтерес мотивує людину до дослідження навколишнього світу та розвитку своїх знань і навичок;
- радість – позитивна емоція, яка пов'язана з задоволенням та успіхом, сприяє благополуччю та здоров'ю людини;
- подив – нейтральна емоція, яка пов'язана з новим та незвичайним та допомагає людині адаптуватися до змін у навколишньому середовищі;
- сум – негативна емоція, яка пов'язана з втратою та невдачею та може призвести до зниження працездатності та погіршення самопочуття;
- гнів – негативна емоція, яка пов'язана з агресією та захистом. Він може бути корисним для людини, але його важливо контролювати;
- відраза – негативна емоція, яка пов'язана з неприємними відчуттями. Відраза допомагає людині уникати небезпечних та шкідливих речей;
- презирство – негативна емоція, яка пов'язана з зневагою та ворожістю, призводить до агресії та насильства;
- страх – негативна емоція, яка пов'язана з небезпекою та загрозою, але допомагає людині вижити в небезпечних ситуаціях;
- сором – негативна емоція, яка пов'язана з порушенням норм і правил. Сором може призвести до зниження самооцінки та самоповаги;
- провина – негативна емоція, яка пов'язана з вчиненням поганого вчинку, може призвести до змін у поведінці людини та її морального розвитку.

Тобто позитивні емоції, сприяють розвитку людини та її адаптації до навколишнього середовища, негативні емоції – також можуть бути корисними, якщо їх контролювати [1].

Для запобігання у дошкільному віці емоційних розладів слід реалізовувати профілактичну роботу в рамках таких напрямів: приймати заходи для усунення факторів, які спричинили емоційний дискомфорт дитини; сприяти розвитку позитивних взаємин з однолітками; формувати у дитини здатність отримувати задоволення від гри; навчати дитину способам розпізнавати та реагувати на емоційні прояви інших людей; формувати у дитини здатність висловлювати свої емоції соціально прийнятними способами; сприяти тому, щоб дитина відчувала себе здатною та успішною.

Таким чином, розвиток емоційної сфери дошкільників є складним і багатограним процесом, який відбувається під впливом таких факторів, як генетика, сімейне виховання, взаємодія з однолітками, освітнє середовище.

Література

1. Лапченко І. О. Емоційне ставлення до себе та ровесників як чинник особистісного розвитку дитини дошкільного віку. – Автореф. дисерт. на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 . Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ, 2006. 17с.
2. Мельничук І. В. Генез емоційних особливостей у дітей різного віку та статі. Автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук: 19.00.07. Харків, 2003. 16. с.
3. Лисенкова І.П. Когнітивний підхід у дослідженні емоційної сфери. Психологія і особистість. 2018. № 2 (14). С. 59-69.
4. Федорова М. А. Особливості емоційного розвитку сучасних дітей в аспекті становлення міжособистісних взаємин. Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. Вип. 1 (46). С. 133-137.
5. Олійник Олена. Особливості емоційного розвитку та умови формування емоційної культури дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованих ігор / Олена Олійник // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Випуск 47, 2013. – С. 167-173.

Крутій Катерина

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти
Маріупольський державний університет

КНИЖКИ З КАРТИНКАМИ ЯК ПЕРШИЙ ДОСВІД СПІЛКУВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЛІТЕРАТУРОЮ

Концепція дитячої літератури склалася на початку сімнадцятого століття з урахуванням того, що дитинство почало визнаватися як особливий період. З того часу для дітей дошкільного віку почали відносити книги, підготовлені для малюків від народження і до семи років. Для дітей дошкільного віку рекомендуються книги з меншою кількістю тексту та більшою кількістю зображень. У відповідній літературі для книг для дітей дошкільного віку зазвичай використовуються *терміни «книга оповідань» та «книга з картинками»*. *Книжки з картинками* – це перший досвід спілкування дітей із літературою. Книжки з картинками, написані для дітей дошкільного віку, можна розглядати у двох категоріях: